

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

8. juuni 2017*

EelotsusetaotlusIntellektuaalomandEuroopa Liidu kaubamärkMäärus (EL) nr 207/2009Artiklid 9 ja 15
Puuvillakupart kujutava tähise registreerimistaotluse esitamine ühingu poolt
Üsikkaubamärgina registreerimineSelle kaubamärgi kasutuslitsentside müük ühingusse kuuluvatele
puuvillatekstiili tootjateleTühistamise või kehtetuks tunnistamise taotlusMõiste „tegelik kasutamine“
Kaubamärgi peamine ülesanne tähistada päritolu

Kohtuasjas C-689/15,

mille ese on Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus, Saksamaa)
15. detsembri 2015. aasta otsusega ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus
Euroopa Kohtusse 21. detsembril 2015, menetluses

W. F. Gözze Frottierweberei GmbH,

Wolfgang Gözze

versus

Verein Bremer Baumwollbörse,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič (ettekandja), kohtunikud A. Prechal, A. Rosas, C. Toader ja
E. Jarašiūnas,

kohtujurist: M. Wathelet,

kohtusekretär: ametnik X. Lopez Bancalari,

arvestades kirjalikku menetlust ja 19. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- W. F. Gözze Frottierweberei GmbH ja W. Gözze, esindajad: *Rechtsanwältin* M. Hermans ja
Rechtsanwältin I. Heß,
- Verein Bremer Baumwollbörse, esindaja: *Rechtsanwalt* C. Opatz,
- Saksamaa valitsus, esindajad: M. Hellmann, T. Henze ja J. Techert,
- Euroopa Komisjon, esindajad: T. Scharf ja J. Samnadda,

* Kohtumenetluse keel: saksa

olles 1. detsembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2009, L 78, lk 1) tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille üks pool on W. F. Gözze Frottierweberei GmbH (edaspidi „Gözze“) ja Wolfgang Gözze ja teine pool ühendus Verein Bremer Baumwollbörse (edaspidi „VBB“), ning mille ese on esiteks Gözze poolt VBB-le kuuluva ELi kaubamärgiga sarnase tähise kasutamine ja teiseks selle kaubamärgi tegelik kasutamine.

Õiguslik raamistik

- 3 Määrust nr 207/2009 on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2015. aasta määrusega (EL) 2015/2424 (ELT 2015, L 341, lk 21), mis jõustus 23. märtsil 2016. Arvestades põhikohtuasjas käsitletavate asjaolude toimumise kuupäeva, tuleb kõnealust eelotsusetaotlust analüüsida siiski määruse nr 207/2009 alusel, mis kehtis enne nimetatud muudatust.

- 4 Selle määruse artiklis 4 on sätestatud:

„[ELi] kaubamärgi võivad moodustada mis tahes tähised, mida on võimalik graafiliselt esitada, eelkõige nimed, sealhulgas isikunimed, kujutised, tähed, numbrid või kaupade või nende pakendi kuju, kui selliste tähiste põhjal on võimalik eristada ühe ettevõtja kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest“.

- 5 Selle määruse artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Ei registreerita:

- a) tähiseid, mis ei vasta artiklis 4 sätestatud tingimustele;
- b) kaubamärke, millel puudub eristusvõime;
- c) kaubamärke, mis koosnevad ainult sellistest märkidest või tähistest, mis tähistavad kaubanduses sorti, kvaliteeti, kvantiteeti, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu või kaupade tootmise või teenuste pakkumise aega või muid kauba või teenuse omadusi;
- d) kaubamärke, mis koosnevad ainult märkidest või tähistest, mis on muutunud tavapäraseks igapäevases keelekasutuses või heausketes ja kindlaks kujunenud kaubandustavades;

[...]

- g) kaubamärke, mis võivad oma olemuse tõttu avalikkust eksitada näiteks kaupade või teenuste laadi, kvaliteedi või geograafilise päritolu osas;

[...]“.

6 Sama määruse artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„[ELi] kaubamärk annab omanikule selle kasutamise ainuõiguse. Omanikul on õigus takistada kõikidel kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuse käigus ilma tema loata:

- a) kõiki tähiseid, mis on identsed ühenduse kaubamärgiga, kaupade või teenuste puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks on registreeritud ühenduse kaubamärk;
- b) kõiki tähiseid, kui identsuse või sarnasuse tõttu [ELi] kaubamärgiga ning identsuse või sarnasuse tõttu [ELi] kaubamärgi ja tähisega kaitstud kaupade või teenustega on tõenäoline, et avalikkus võib need omavahel segi ajada; segiajamise tõenäosus hõlmab ka tõenäosust, et tähist seostatakse kaubamärgiga;

[...]“.

7 Määruse nr 207/2009 artiklis 15 on sätestatud:

„1. „Kui omanik ei ole [ELi] kaubamärki viie aasta jooksul pärast registreerimist [liidus] tegelikult kasutusele võtnud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, või kui selle kasutamine on katkematu viieaastase ajavahemiku jooksul peatatud, siis rakendatakse kaubamärgi suhtes käesoleva määrusega ette nähtud sanktsioone, välja arvatud juhul, kui kasutamata jätmine on põhjendatud.

[...]

2. [ELi] kaubamärgi kasutamist omaniku nõusolekul käsitatakse kaubamärgi kasutamisenä selle omaniku poolt.“

8 Selle määruse artikli 22 lõikes 1 on sätestatud:

„[ELi] kaubamärk võib olla litsentsi objektiks seoses ühe või kõigi kaupade või teenustega, mille jaoks see on registreeritud, kogu [liidus] või mõnes selle osas. [...]“.

9 Selle määruse artikli 51 lõikes 1 on sätestatud:

„[ELi] kaubamärgi omaniku õigused kuulutatakse tühistatuks [Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile (EUIPO)] esitatud taotluse või rikkumise suhtes algatatud menetluses esitatud vastuhagi põhjal, kui:

- a) kaubamärki ei ole [liidus] viie järjestikuse aasta jooksul kasutatud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, ja kasutamata jätmisel ei ole mõistlikke põhjendusi; [...]
- b) omaniku tegevuse või tegevusetuse tõttu on kaubamärk kaubanduses muutunud selle kauba või teenuse üldnimetuseks, mille jaoks see on registreeritud;
- c) kaubamärgiomanik või tema loal keegi teine on kasutanud kaubamärki nende kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, nii et selle tagajärjel võib kaubamärk avalikkust eksitada eelkõige kõnealuste kaupade või teenuste olemuse, kvaliteedi või geograafilise päritolu osas.“

10 Sama määruse artikli 52 lõikes 1 on sätestatud:

„[ELi] kaubamärk tunnistatakse kehtetuks [EUIPO-le] esitatud taotluse või rikkumise suhtes algatatud menetluses esitatud vastuhagi põhjal, kui:

a) [ELi] kaubamärk on registreeritud artikli 7 sätete vastaselt;

[...]“.

11 Määruse nr 207/2009 artiklis 66 on sätestatud:

„1. [ELi] kollektiivkaubamärk on [ELi] kaubamärk, mida kirjeldatakse kaubamärgi taotlemisel [ELi] kollektiivkaubamärgina ja mis eristab kaubamärgiomanikuks oleva ühenduse liikmete kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest. [...]

2. Erandina artikli 7 lõike 1 punktist c võivad märgid või tähised, mis võivad kaubanduses tähistada kaupade või teenuste geograafilist päritolu, olla [ELi] kollektiivkaubamärgid lõikes 1 määratletud tähenduses. Kollektiivkaubamärk ei anna omanikule õigust keelata kolmandatel isikutel selliste märkide või tähiste kasutamine kaubanduses, kui kolmandad isikud kasutavad neid hea tööstus- ja äritava kohaselt; eelkõige ei tohi sellise tähise kasutamist keelata kolmandal isikul, kellel on õigus kasutada geograafilist nime.

3. Käesoleva määruse sätteid kohaldatakse [ELi] kollektiivkaubamärkide suhtes, kui artiklites 67–74 ei sätestata teisiti.“

12 Selle määruse artiklis 67 on sätestatud:

„1. [ELi] kollektiivkaubamärgi taotleja peab ette nähtud tähtaja jooksul esitama selle kasutamist reguleerivad eeskirjad.

2. Kasutamist reguleerivates eeskirjades täpsustatakse isikud, kellel on lubatud kaubamärki kasutada, ühenduse liikmeks oleku tingimused ja kui need on olemas, kaubamärgi kasutamise tingimused ja sanktsioonid. Artikli 66 lõikes 2 osutatud kaubamärgi kasutamist reguleerivad eeskirjad peavad lubama igal isikul, kelle kaubad või teenused on pärit asjaomasest geograafilisest piirkonnast, saada kaubamärgiomanikuks oleva ühenduse liikmeks.

[...]“.

13 Selle määruse artiklis 71 on sätestatud:

„1. [ELi] kollektiivkaubamärgi omanik peab esitama [EUIPO-le] kõik kasutamist reguleerivad eeskirjad, mida on muudetud.

2. Muudatust ei nimetata registris, kui muudetud eeskirjad ei vasta artikli 67 nõuetele või kui need on seotud ühega [...] tagasilükkamise põhjustest.

[...]“.

14 Sama määruse artiklis 73 on sätestatud:

„Lisaks artiklis 51 osutatud tühistamispõhjustele tühistatakse [ELi] kollektiivkaubamärgi omaniku õigused [EUIPO-le] esitatud taotluse või rikkumise suhtes algatatud menetluses esitatud vastuhagi põhjal, kui:

a) omanik ei võta mõistlikke meetmeid takistamaks kaubamärgi kasutamist viisil, mis ei ole kooskõlas kasutamist reguleerivates eeskirjades sätestatud kasutamistingimustega, kui need on olemas, ja mille muudatused on vajaduse korral registris nimetatud;

[...]

c) kaubamärgi kasutamist reguleerivate eeskirjade muudatust on nimetatud registris vastuolus artikli 71 lõike 2 sätetega, kui kaubamärgiomanik ei täida kõnealuste sätetega ette nähtud nõudeid kasutamist reguleerivate eeskirjade täiendava muutmisega.“

15 Määrusest nr 2015/2424 tulenev määruse nr 207/2009 redaktsioon sisaldab uut jagu „ELi sertifitseerimismärgid“, mis koosneb määruse nr 207/2009 artiklitest 74a–74k.

16 Artiklis 74a on sätestatud:

„1. ELi sertifitseerimismärk on ELi kaubamärk, mida kirjeldatakse sellisena märgi taotlemisel ja mis võimaldab eristada kaupu või teenuseid, mida märgi omanik on sertifitseerinud seoses materjali, kaupade tootmise või teenuste osutamise viisi, kvaliteedi, täpsuse või muude omadustega (välja arvatud geograafiline päritolu), sertifitseerimata kaupadest ja teenustest.

2. ELi sertifitseerimismärki võivad taotleda füüsilised ja juriidilised isikud, sealhulgas avalik-õiguslikud institutsioonid, asutused ja organid, tingimusel et kõnealune isik ei tegele äritegevusega, mis on seotud sertifitseeritud kaupade tarnimise või teenuste pakkumisega.

[...]“.

17 Määruse nr 2015/2424 artikli 4 kohaselt kohaldatakse enamikku käesoleva kohtuotsuse punktides 15 ja 16 viidatud sätteid alates 1. oktoobrist 2017.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

18 VBB on ühendus, mille eri tegevusalad on seotud puuvillaga. Talle kuulub järgmine ELi kujutismärk, mis registreeriti 22. mail 2008 kaupade ning eelkõige tekstiiltoodete jaoks (edaspidi „puuvillakupart kujutav kaubamärk“):

19 Eelotsusetaotlusest nähtub, et enne kõnealust registreerimist kasutasid sama kujutismärki (edaspidi „puuvillakupart kujutav tähis“) mitukümmend aastat tootjad, kes valmistavad puhtast puuvillakiust tekstiiltooteid, selleks et tõendada nende toodete koostist ja kvaliteeti.

- 20 Nimetatud registreerimisest alates sõlmis VBB talle kuuluva puuvillakupart kujutava kaubamärgi kasutamiseks litsentsilepinguid sellesse ühendusse kuuluvate ettevõtjatega. Need ettevõtjad kohustuvad seda kaubamärki kasutama puhtast puuvillakiust valmistatud hea kvaliteediga toodetel. VBB-l on õigus selle kohustuse täitmist kontrollida.
- 21 Gözze, kelle juhataja on W. Gözze, ja kes ei kuulu ühendusse VBB ega ole sellega sõlminud litsentsilepingut, on mitukümmend aastat valmistanud puhtast puuvillakiust tekstiiltooteid ja tähistanud neid puuvillakupart kujutava tähisega.
- 22 VBB esitas 11. veebruaril 2014 pädevale Euroopa Liidu kaubamärkide kohtule Landgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi piirkondlik kohus, Saksamaa) Gözze ja W. Gözze vastu õiguste rikkumise tuvastamise hagi, heites Gözzele ette, et viimane turustab käterätikuid, millele on kinnitatud rippetikett, mille tagakülje kujundus on järgmine:

- 23 Asjaomases menetluses esitas Gözze 14. aprillil 2014 vastuhagi, milles taotles puuvillakupart kujutava kaubamärgi tühistamist alates 22. maist 2008 või teise võimalusena selle kaubamärgi kehtetuks tunnistamist alates 23. maist 2013.
- 24 Tema sõnul on puuvillakupart kujutav tähis puhtal kujul kirjeldav ja seega puudub sellel eristusvõime. Ta väidab, et seda tähist ei saa kasutada päritolutähisena, kuna VBB või tema litsentsiaadid ei ole seda tegelikult kasutatud määruse nr 207/2009 artiklis 15 sätestatud tähtaja jooksul, ja igal juhul ei oleks tohtinud seda registreerida kaubamärgina.
- 25 Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi piirkondlik kohus) rahuldas 19. novembri 2014. aasta otsusega VBB hagi ja lükkas tagasi Gözze vastuhagi.
- 26 Nimetatud kohus leidis, et kõnealust tähist saab kasutada päritolutähisena. Lisaks märkis ta, et Gözze etikettidel kasutatava puuvillakupart kujutava tähise ja puuvillakupart kujutava VBB kaubamärgi suure sarnasuse tõttu esineb segiajamise tõenäosus määruse nr 207/2009 artikli 9 lõike 1 punkti b tähenduses.
- 27 Gözze esitas selle peale apellatsioonkaebuse Oberlandesgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus, Saksamaa).
- 28 Viimati nimetatud kohus nõustub esimese astme kohtu järeldusega, et Gözze toodetele kinnitatav puuvillakupart kujutav tähis on väga sarnane VBB-le kuuluva puuvillakupart kujutava kaubamärgiga, kuna erineb sellest üksnes värvi poolest, millega Gözze seda tavaliselt siltidele trükitab.
- 29 Sellegipoolest leiab see kohus, et Gözze poolt puuvillakupart kujutava tähise kasutamine identsetel toodetel ei tähenda tingimata, et VBB esitatud õiguste rikkumise tuvastamise hagi on põhjendatud. Nimelt peab avalikkus seda tähist ja puuvillakupart kujutavat kaubamärki eelkõige „kvaliteedimärgiks“. Neil kaalutlustel võib järeldada, et kõnealuse tähise ja kaubamärgi kasutamine ei edasta mingit sõnumit

asjaomaste toodete päritolu kohta. Sellest tuleks järeldada esiteks, et VBB õigused puuvillakupart kujutavale kaubamärgile tuleb tühistada, sest seda pole „tegelikult kasutatud“ määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses, ja teiseks seda, et Gözze ei ole õigusi rikkunud.

- 30 Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus) soovib lisaks teada, kas sellistel asjaoludel, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, võib asjaomane kaubamärk oma olemuse tõttu avalikkust eksitada selle määruse artikli 7 lõike 1 punkti g tähenduses. Nimelt kontrollib VBB kõnealuses asjas oma litsentsiaatide turustatavate toodete kvaliteeti üksnes erandjuhtudel.
- 31 Lõpuks leiab nimetatud kohus, et asjaomasel juhul on võimalik samastada sellise ELi üksikkaubamärgi nagu puuvillakupart kujutav kaubamärk kasutamine ELi kollektiivkaubamärgi kasutamisega. See võimaldab kollektiivkaubamärkidele kohaldatavate põhimõtete alusel asuda seisukohale, et sellise kaubamärgi kinnitamine toodetele kujutab endast tegelikult päritolu tähistamist, kuna avalikkus seostab selle kaubamärgiga tähistamise ootusega, et kaubamärgi omanik kontrollib toodete kvaliteeti. Kui Euroopa Kohus peaks sellise põhjendusega nõustuma, siis oleks sellest tulenevalt võimalik kaaluda analoogia alusel määruse nr 207/2009 artikli 73 punkti a kohaldamist, mille kohaselt tuleb tühistada sellise kaubamärgi omaniku õigused, kes ei võta mõistlikke meetmeid takistamaks kaubamärgi kasutamist viisil, mis ei ole kooskõlas kasutamist reguleerivates eeskirjades sätestatud kasutamistingimustega.
- 32 Nendel asjaoludel otsustas Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfi kõrgeim piirkondlik kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas üksikkaubamärgi kasutamine kvaliteedimärgina on kaubamärgina kasutamine määruse nr 207/2009 artikli 9 lõike 1 ja artikli 15 lõike 1 tähenduses kaupade puhul, mille jaoks seda kvaliteedimärki kasutatakse?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas selline kaubamärk tuleb tunnistada kehtetuks määruse nr 207/2009 artikli 52 lõike 1 punkti a alusel koostoimes artikli 7 lõike 1 punktiga g või tühistada kaubamärgiomaniku õigused, kohaldades *mutatis mutandis* nimetatud määruse artikli 73 punkti c, kui kaubamärgiomanik ei taga litsentsiaatide korrapärase kvaliteedikontrolli kaudu vastavust asjaomase tähise seotud kvaliteedile esitatavatele ootustele?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 33 Oma esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 207/2009 artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kaubamärgi omaniku poolt või tema nõusolekul toodetele ELi üksikkaubamärgi kinnitamine kvaliteedimärgina kujutab endast kaubamärgi kasutamist, mis kuulub mõiste „tegelik kasutamine“ alla nimetatud sätte tähenduses, mille tulemusena selle kaubamärgi omanik säilitab selle määruse artikli 9 lõike 1 punktist b tuleneva õiguse keelata kolmandal isikul sarnase tähise kinnitamine identsetele toodetele, kui esineb viimati nimetatud sätte kohane segiajamise tõenäosus.
- 34 Seoses määruse nr 207/2009 artikli 9 lõike 1 punktiga b olgu märgitud, et nimetatud sättest tulenevalt ei ole kahtlust, et sellisel juhul, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kus vaidlust ei ole küsimuses, et kolmas isik, see tähendab Gözze kasutas ilma kaubamärgi omaniku nõusolekuta kaubandustegevuses identsete toodete jaoks tähist, mis on asjaomase kaubamärgiga sarnane, on kaubamärgi omanikul õigus keelata selline kasutamine, kui see võib tekitada avalikkuse silmis segiajamise tõenäosuse.

- 35 Selline olukord tekib siis, kui avalikkus võib arvata, et kolmanda isiku kasutatava tähisega ja asjaomase kaubamärgiga tähistatud kaubad või teenused pärinevad samalt ettevõtjalt või ka omavahel majanduslikult seotud ettevõtjatelt (vt eelkõige kohtuotsused, 6.10.2005, Medion, C-120/04, EU:C:2005:594, punkt 26; 10.4.2008, adidas ja adidas Benelux, C-102/07, EU:C:2008:217, punkt 28, ja 25.3.2010, BergSpechte, C-278/08, EU:C:2010:163, punkt 38).
- 36 Gözze turustatavatele puuvillast tekstiiltoodetele kinnitatava puuvillakupart kujutava tähise ja VBB litsentsiaatide turustatavatele toodetele kinnitatava puuvillakupart kujutava kaubamärgi vahelise suure sarnasuse kohta olgu märgitud, et eelotsusetaotluse esitanud kohus oma eelotsusetaotluses juba tõdenud, et asjaomase tähise ja kõnealuse kaubamärgi segiajamine on tõenäoline. Nimetatud kohtul tekib sellega seoses siiski küsimus, kas määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses „tegeliku kasutamise“ puudumise tõttu ei saa VBB enam kõnealusest kaubamärgist tulenevaid õigusi kasutada. Nimelt võib asjaomane kohus sellisel juhul rahuldada Gözze vastuhagi, mille eesmärk on puuvillakupart kujutava kaubamärgi tühistamine.
- 37 Kõnealuse artikli 15 lõike 1 kohta tuleneb järjepidevast kohtupraktikast, et kaubamärgi „tegeliku kasutamise“ selle sätte tähenduses on tegemist juhul, kui kaubamärki kasutatakse selle peamise ülesande kohaselt, mis on nende kaupade või teenuste päritolu tagamine, mille jaoks kaubamärk on registreeritud, eesmärgiga luua või säilitada turg neile kaupadele ja teenustele, ning tegelikult kasutamiseks ei loeta üksnes sümboolset laadi kasutamist, mille ainus eesmärk on kaubamärgist tulenevate õiguste säilitamine (vt eelkõige kohtuotsused, 11.3.2003, Ansul, C-40/01, EU:C:2003:145, punkt 43; 13.9.2007, Il Ponte Finanziaria vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, C-234/06P, EU:C:2007:514, punkt 72, ja 19.12.2012, Leno Merken, C-149/11, EU:C:2012:816, punkt 29).
- 38 Käesoleval juhul ei ole vaidlust küsimuses, et VBB litsentsiaatide poolt nende toodetele puuvillakupart kujutava kaubamärgi kinnitamine teenib eesmärki luua või säilitada nende toodete turg.
- 39 Sellegipoolest ei piisa asjaolust, et kaubamärki kasutatakse nende kaupade või teenuste, mille jaoks kaubamärk on registreeritud, turu loomiseks või säilitamiseks ja mitte ainult kaubamärgiga kaitstud õiguste säilitamise eesmärgiga, et asuda seisukohale, et tegemist on määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses „tegeliku kasutamise“.
- 40 Nagu Euroopa Kohus on sedastanud käesoleva kohtuotsuse punktis 37 meenutatud kohtupraktikas, on lisaks oluline, et kaubamärki kasutataks kooskõlas selle peamise ülesandega.
- 41 Üksikkaubamärkide peamine ülesanne on tagada tarbijale või lõppkasutajale see, et kaubamärgiga tähistatud kaup või teenus on teatud päritolu, nii et ta saab võimaliku segiajamise ohuta eristada kõnealust kaupad või teenust muud päritolu kaubast või teenusest. Et kaubamärk saaks täita enda olulist osa moonutamata konkurentsi süsteemis, mille loomine ja säilitamine on asutamislepingu eesmärk, peab kaubamärk tagama, et kõiki sellega tähistatud kaupu toodetakse või teenuseid osutatakse nende kvaliteedi eest vastutava konkreetse ettevõtja kontrolli all (vt eelkõige kohtuotsused, 29.9.1998, Canon, C-39/97, EU:C:1998:442, punkt 28; 12.11.2002, Arsenal Football Club, C-206/01, EU:C:2002:651, punkt 48, ja 6.3.2014, Backaldrin Österreich The Kornspitz Company, C-409/12, EU:C:2014:130, punkt 20).
- 42 Vajadust kasutada määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 kohaldamise raames päritolutähist kooskõlas kaubamärgi peamise ülesandega näitab asjaolu, et kuigi kaubamärki võib küll kasutada selle muude ülesannete täitmiseks, nagu kvaliteedi tagamine või teabe, investeeringute ja reklaamiga seotud ülesanded (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused, 18.6.2009, L'Oréal jt, C-487/07, EU:C:2009:378, punkt 58, ja 22.9.2011, Interflora ja Interflora British Unit, C-323/09, EU:C:2011:604, punkt 38), rakendatakse selle suhtes nimetatud määruses sätestatud sanktsioone juhul, kui seda ei ole katkematu viieaastase ajavahemiku jooksul kasutatud kooskõlas selle peamise ülesandega. Sellisel juhul

kuulutatakse kaubamärgi omaniku õigused tühistatuks määruse nr 207/2009 artikli 51 lõike 1 punktis a sätestatud tingimustel, välja arvatud juhul, kui omanik esitab õiguspärased põhjendused, miks ta ei alustanud sellist kasutamist, mis võimaldab kaubamärgil täita oma peamist ülesannet.

- 43 Eespool esitatud põhimõtteid arvestades tuleb nüüd hinnata, kas põhikohtuasjas kõne all olevat üksikkaubamärgi kasutamist kvaliteedimärgina saab pidada kasutamiseks kooskõlas kaubamärgi peamise ülesandega.
- 44 Sel puhul on oluline eristada kaubamärgi peamist ülesannet selle teistest ülesannetest, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 42 ja mida kaubamärk võib vajaduse korral täita, nagu kvaliteedi tagamine.
- 45 Kui kaubamärgi kasutamine vaatamata sellele, et tõendab kaupade või teenuste koostist ja kvaliteeti, ei taga tarbijatele siiski, et need kaubad või teenused pärinevad konkreetselt ettevõtjalt, kelle kontrolli all neid kaupu toodetakse või teenuseid osutatakse ja kellele seetõttu saab panna vastutuse nende kaupade või teenuste kvaliteedi eest, siis ei ole selline kasutamine kooskõlas päritolu tähistamise ülesandega.
- 46 Nagu kohtujurist märkis oma ettepaneku punktides 47 ja 56, tuleneb sellest, et üksikkaubamärgi peamise ülesandega ei ole kooskõlas selle kinnitamine kaupadele üksnes nende kaupade kvaliteedimärgiks olemise eesmärgiga, mitte selleks, et lisaks tagada, et need kaubad pärinevad konkreetselt ettevõtjalt, kelle kontrolli all need toodetakse ja kellele saab panna vastutuse nende kvaliteedi eest.
- 47 Põhikohtuasjas tõi VBB kohtuistungil esile, et ta on seaduse alusel loodud mittetulundusühing (*kraft staatlicher Verleihung*), mis investeerib talle kuuluva kaubamärgi litsentsimisest saadud kolmandate isikute rahalisi vahendeid puuvilla reklaamimiseks nii, et ta koostab puuvilla kohta õppematerjale ja korraldab sellel teemal seminare, ning et ta tegutseb ka vahekohtuna ja täidab lisaks veel avalikke ülesandeid, osaledes „CIF prices Bremen“ hindade kindlaksmääramises, mis väljendavad turul puuvilla võrdlusväärtust.
- 48 Selle ühingu eesmärk on VBB poolt Euroopa Kohtus antud selgituste kohaselt anda mõista, et asjaomane ühing ei ole seotud nende toodete tootmise ja tema litsentsiaatidega ega ole ka nende toodete eest vastutav.
- 49 Sellegipoolest peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima kõigi talle põhikohtuasja poolte esitatud andmete alusel, kas asjakohased ja ühtelangevad tõendid võimaldavad asuda seisukohale, et VBB-le kuuluva puuvillakupart kujutava kaubamärgi kinnitamine selle ühingu litsentsiaatide poolt nende kaupadele tagab tarbijatele, et need kaubad pärinevad konkreetselt ettevõtjalt, see tähendab VBB-lt, kes on loodud enda liikmeteks olevate isikute poolt ja kelle kontrolli all neid kaupu toodetakse ning kellele saab panna vastutuse nende kvaliteedi eest.
- 50 Selliseks tõendiks ei saa mingil juhul olla asjaolu, et litsentsilepingud annavad VBB-le õiguse kontrollida, et litsentsiaadid kasutavad üksnes kvaliteetset puhast puuvillakiudu. See asjaolu tähendab äärmisel juhul seda, et VBB sertifitseerib tooraine vastavust kvaliteedinõuetele. Nagu nähtub määruse nr 207/2009 artiklist 66 ja artiklist 74a, mis on sellele määruse lisatud määrusega nr 2015/2424, võib sellisest sertifitseerimisest piisata, asumaks seisukohale, et mõni muu kaubamärk kui üksikkaubamärk täidab päritolutähise ülesannet. Nimelt on kõnealuses artiklis 66 täpsustatud, et kollektiivkaubamärk täidab päritolutähise ülesannet, kui ta eristab „kaubamärgiomanikuks oleva ühenduse liikmete kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest“ ja nimetatud artiklis 74a on sätestatud, et sertifitseerimismärk täidab seda ülesannet, kui ta eristab „kaupu või teenuseid, mida märgi omanik on sertifitseerinud seoses materjali, kaupade tootmise või teenuste osutamise viisi, kvaliteedi, täpsuse või muude omadustega [...] sertifitseerimata kaupadest ja teenustest“. Samas puudutab põhikohtuasi üksikkaubamärki, mis on registreeritud kaupade jaoks. Nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 41

märgitud, täidab selline kaubamärk päritolutähise ülesannet, kui selle kasutamine tagab tarbijatele, et sellega tähistatud kaubad pärinevad konkreetselt ettevõtjalt, kelle kontrolli all neid kaupu toodetakse ja kellele saab panna vastutuse tootmisprotsessi tulemusel saadud lõpptoodete kvaliteedi eest.

- 51 Kõiki eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 207/2009 artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kaubamärgi omaniku poolt või tema nõusolekul toodetele ELi üksikkaubamärgi kinnitamine kvaliteedimärgina ei kujuta endast kaubamärgi kasutamist, mis kuulub mõiste „tegelik kasutamine“ alla nimetatud sätte tähenduses. Siiski on sellise kaubamärgi kaupadele kinnitamise puhul tegemist tegeliku kasutamisega, kui kasutamine tagab tarbijatele lisaks ja samal ajal, et need tooted pärinevad konkreetselt ettevõtjalt, kelle kontrolli all neid kaupu toodetakse ja kellele saab panna vastutuse nende kvaliteedi eest. Sellisel juhul on asjaomase kaubamärgi omanikul õigus kõnealuse määruse artikli 9 lõike 1 punkti b alusel keelata kolmandal isikul sarnase tähise kinnitamine identsetele toodetele, kui see põhjustab avalikkuse jaoks segiajamise tõenäosuse.

Teine küsimus

- 52 Sisuliselt palub eelotsusetaotluse esitanud kohus teises küsimuses esiteks selgitada, kas määruse nr 207/2009 artikli 52 lõike 1 punkti a ja artikli 7 lõike 1 punkti g tuleb tõlgendada nii, et üksikkaubamärgi võib tunnistada kehtetuks, kui kaubamärgiomanik ei taga litsentsiaatide korrapärase kvaliteedikontrolli teel vastavust kvaliteedile esitatavatele ootustele, mida avalikkus asjaomase kaubamärgiga seostab.
- 53 Siinkohal tuleb kõigepealt märkida, et määruse nr 207/2009 artikli 52 lõike 1 punktiga a on ette nähtud kaubamärgi kehtetus mitte üksnes juhul, kui see võib oma olemuse tõttu avalikkust eksitada kõnealuse määruse artikli 7 lõike 1 punkti g tähenduses, vaid ka üldiselt juhul, kui kaubamärk registreeriti vastuolus nimetatud artikliga 7. Järelikult, kui ei esine eksitamise ohtu nimetatud sätte punkti g tähenduses, siis tuleb põhimõtteliselt kaubamärk siiski kehtetuks tunnistada juhul, kui ilmneb, et selle kaubamärgi registreerimisel eirati mõnd muud asjaomases artiklis 7 nimetatud keeldumispõhjust.
- 54 Seoses eksitamise ohu konkreetse olukorraga tuleb meenutada, et sellisel juhul eeldatakse, et on võimalik tuvastada, et esineb tegelik eksitamine või piisavalt tõsine tarbija eksitamise oht (kohtuotsused, 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, punkt 41, ja 30.3.2006, Emanuel C-259/04, EU:C:2006:215, punkt 47).
- 55 Et tuvastada, et kaubamärk registreeriti eksitamise ohtu käsitlevat keeldumispõhjust eirates, tuleb lisaks tõendada, et kaubamärgina registreerimiseks esitatud tähis ise loob sellise ohu (vt selle kohta kohtuotsus, 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, punktid 42 ja 43).
- 56 Selleks et kindlaks määrata, kas puuvillakupart kujutav kaubamärk registreeriti 22. mail 2008 määruse nr 207/2009 artikli 7 lõike 1 punktis g sätestatud keeldumispõhjust eirates, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus käesoleval juhul kontrollima, kas VBB poolt registreerimiseks esitatud puuvillakupart kujutav tähis oli ise olemuselt tarbijat eksitav. See, kuidas VBB hiljem haldas talle kuuluvat kaubamärki ja selle kasutuslitsentse, ei ole sellel puhul asjakohane.
- 57 Seega tuleb teise eelotsuse küsimuse esimesele osale vastata, et määruse nr 207/2009 artikli 52 lõike 1 punkti a ja artikli 7 lõike 1 punkti g tuleb tõlgendada nii, et üksikkaubamärki ei saa tunnistada kehtetuks nende sätete ühise kohaldamise alusel seetõttu, et kaubamärgiomanik ei taga litsentsiaatide korrapärase kvaliteedikontrolli teel vastavust asjaomase märgiga seotud kvaliteedile esitatavatele ootustele.

- 58 Teise eelotsuse küsimusega soovitakse teiseks sisuliselt selgitust, kas määrust nr 207/2009 tuleb tõlgendada nii, et selle sätteid ELi kollektiivkaubamärkide kohta saab *mutatis mutandis* kohaldada ELi üksikkaubamärkidele.
- 59 Selles osas olgu märgitud, et ELi kollektiivkaubamärke käsitlevate määruse nr 207/2009 artiklite 66–74 kohaldamisala on selle määruse artikli 66 lõike 1 sõnastuses sõnaselgelt piiratud kaubamärkidega, nagu neid kirjeldatakse märgi taotlemisel.
- 60 Nende artiklite kohaldamisala piirangut tuleb järgida rangelt, kuna kõik nendes sätetes kehtestatud eeskirjad, näiteks selle määruse artiklis 67 sätestatud eeskirjad kaubamärgi kasutamise kohta, on seotud selle kaubamärgi sõnaselgelt kollektiivkaubamärgina määratlemisega alates registreerimistaotlusest. Nende eeskirjade kohaldamine analoogia alusel ELi üksikkaubamärkidele ei tule seega kõne alla.
- 61 Seetõttu tuleb teisele eelotsuse küsimusega vastata, et määrust nr 207/2009 tuleb tõlgendada nii, et selle sätteid ELi kollektiivkaubamärkide kohta ei saa *mutatis mutandis* kohaldada ELi üksikkaubamärkidele.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseks seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) 207/2009 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kaubamärgi omaniku poolt või tema nõusolekul toodetele ELi üksikkaubamärgi kinnitamine kvaliteedimärgina ei kujuta endast kaubamärgi kasutamist, mis kuulub mõiste „tegelik kasutamine“ alla nimetatud sätte tähenduses. Siiski on sellise kaubamärgi kaupadele kinnitamise puhul tegemist tegeliku kasutamisega, kui kasutamine tagab tarbijatele lisaks ja samal ajal, et need tooted pärinevad konkreetselt ettevõtjalt, kelle kontrolli all neid kaupu toodetakse ja kellele saab panna vastutuse nende kvaliteedi eest. Sellisel juhul on asjaomase kaubamärgi omanikul õigus nimetatud määruse artikli 9 lõike 1 punkti b alusel keelata kolmandal isikul sarnase tähise kinnitamine identsetele toodetele, kui see põhjustab avalikkuse jaoks segiajamise tõenäosuse.
2. Määruse nr 207/2009 artikli 52 lõike 1 punkti a ja artikli 7 lõike 1 punkti g tuleb tõlgendada nii, et üksikkaubamärki ei saa tunnistada kehtetuks nende sätete ühise kohaldamise alusel seetõttu, et kaubamärgiomanik ei taga litsentsiaatide korrapärase kvaliteedikontrolli teel vastavust asjaomase märgiga seotud kvaliteedile esitatavatele ootustele.
3. Määrust nr 207/2009 tuleb tõlgendada nii, et selle sätteid ELi kollektiivkaubamärkide kohta ei saa *mutatis mutandis* kohaldada ELi üksikkaubamärkidele.

Allkirjad